

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z powództwa F. B. i S. B.

przeciwko B. B. i K. B.

o rozwiązanie umowy dożywocia,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 czerwca 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powodów

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 28 listopada 2019 r., sygn. akt I ACa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. przyznaje adw. M. W. od Skarbu Państwa- Sądowi Apelacyjnemu w [...] kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem wynagrodzenia za udzielenie powodom z urzędu nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym oraz powiększa wymienioną kwotę o 23% podatek VAT.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Niniejsza sprawa dotyczy umowy dożywocia, zawartej przez powodów z jego synem i synową. W następstwie konfliktu rodzinnego, powiązanego z rozводом ich syna i synowej,

powodowie dążą do rozwiązania umowy dożywocia. Problem rozwiązania umowy dożywocia występuje stosunkowo rzadko w orzecznictwie i z tego powodu sprawa ma dość wyraźnie charakter precedensowy. Równocześnie jednak wydaje się, że argument ten sam przez się nie przemawia dostatecznie silnie za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania. Po pierwsze, w sposobie rozpoznania sprawy przez Sąd drugiej instancji trudno doszukać się poważniejszych błędów czy wątpliwości, które uzasadniałyby same przez się kontrolę zaskarżonego orzeczenia przez Sąd Najwyższy. W szczególności, trudno stwierdzić, by Sąd w rażąco nieprawidłowy sposób zinterpretował art. 913 § 2 k.c., który dopuszcza rozwiązanie umowy dożywocia jedynie w wyjątkowych wypadkach (do których z zasady nie należą spory rodzinne, które nie wiążą się z wyraźnym pokrzywdzeniem dożywotnika). Po drugie, sama wykładnia art. 913 § 2 k.c. ma w przeważającej mierze sytuacyjny charakter i wymaga odniesienia się do konkretnych okoliczności faktycznych sprawy. W konsekwencji, na tle skargi kasacyjnej trudno dopatrzyć się elementów, które jednoznacznie wskazywałyby na spełnienie przesłanek z 398⁹ § 1 pkt 1 lub 2 k.p.c. Warto także zwrócić uwagę, że - wnosząc o rozwiązanie umowy dożywocia - powodowie nie dochodzą bliżej idącego roszczenia, jakim było żądanie zamiany dożywocia na rentę (art. 913 § 1 k.c.). Niezależnie od oddalenia powództwa o rozwiązanie umowy, mają więc oni nadal możliwość dochodzenia drugiego z roszczeń. W sprawie została wniesiona odpowiedź na skargę kasacyjną. Co jednak istotne, odpowiedź (wniesiona przez syna powodów) przyłącza się do skargi i zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania. W tej sytuacji - biorąc pod uwagę zgodność twierdzeń powodów i pozwanego - trudno znaleźć silne argumenty za obciążaniem powodów kosztami postępowania kasacyjnego (jak miałyby to miejsce w typowych wypadkach, w których odpowiedź zawiera polemikę z twierdzeniami skargi kasacyjnej). W innym wypadku, w razie odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnione wydaje się odstąpienie od obciążania powodów kosztami postępowania kasacyjnego na podstawie art. 102 k.p.c. (tak jak zrobił to również Sąd drugiej instancji). Powodowie są osobami w podeszłym wieku, o niskiej świadomości prawnej. Równocześnie postępowanie w sprawie rozwiązania umowy darowizny ma dla nich bez wątpienia bardzo osobisty wymiar.

W skardze kasacyjnej wniesionej w niniejszej sprawie nie została wykazana żadna z okoliczności wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., dlatego Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.